

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI DOMASZKÓW

2. Czas powstania

XIV, XIX w.

3. Miejscowość

DOMASZKÓW

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: **DOLNOŚLĄSKIE**

powiat: **KŁODZKI**

gmina: **MIĘDZYLESIE**

6. Współrzędne geograficzne

51° 19' 3.222" N 16° 28' 16.645" E

7. Użytkowanie obecne

**MIESZKALNE
ROLNICZE**

8. Stan zachowania

3

NAZWY: Eberhardisdorf, Eberhardisdorf, Ebbirhardisdorf, Ebirhardisdorf, Ebrstorf, Ewerhartsdorf, Eberhardi Villa, Elbyrsdorf, Ebhardtulla, Ebrsrdorf, Aberschdorf, Eberssdorf, Ebersdorf

HISTORIA: Domaszków wzmiankowano po raz pierwszy w 1337 r. wiadomo również, że już wtedy istniała tutaj parafia. Początkowo wieś nażala do zamku Szczerba, a następnie do dóbr kameralnych. W 1684 r. sprzedano ją właścicielowi Międzylesia – rodzinie Althann. W Domaszkanie istniały wówczas m. in. młyn, karczma, gorzelnia, gospodarstwa kmiące i chałupnicze. W latach 1631-1786 wieś zamieszkiwało ok. 65 kmiaci i 40-151 zagrodników i chałupników, stanowiąc dużą wieś o charakterze rolniczo-ziemieślniczym. Pod koniec XVIII w. wieś, którą w tym okresie liczyła aż 225 domostw, składała się z dwóch części – w pierwszej znajdowały się kościół wraz z plebanią, szkoła oraz dwa młyny wodne i zamieszkiwało ją 64 kmiaci oraz 149 zagrodników; drugą część stanowiło wolne sędziostwo. W XIX w. w Domaszkanie rozwija się przemysł wiejski – tkactwo lniane i bawełniane, młynarstwo, olejarnstwo. Około 1840 r. powstały tu browar i szynk co było najprawdopodobniej powiązane z faktem, że Domaszków powoli zyskiwał na znaczeniu jako ośrodek letniskowy, co z kolei było skutkiem doprowadzenia do wsi kolei (1875). Pod koniec XIX w. we wsi, zamieszkiwanej przez 1532 mieszkańców, wybudowano wodociągi. Po 1945 r. osada szybko ponownie się zaludniając zachowując swój rolniczy charakter oraz status jednej z największych wsi Kotliny Kłodzkiej.

Domaszków stanowi długą wieś łańcuchową położoną wzdłuż dwóch głównych dróg, z licznymi odnogami prowadzącymi do poszczególnych działek i posesji. Większość zabudowy stanowią historyczne okazałe murywane zagrody. W ostatnich latach obserwuje się tendencję budowy nowych obiektów mieszkalnych jednorodzinnych.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

5 września 2023 r.

Jędrzej Musiał

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	DOMASZKÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	MIĘDZYLESIE		
3. Powiat	KŁODZKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		
HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI DOMASZKÓW		ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA	

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- a) zatracenie historycznie ukształtowanego układu ruralistycznego wsi
- b) przebudowa i niezgodne z doktryną konserwatorską prace remontowe historycznej zabytkowej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- a) rozbudowa wsi z poszanowaniem historycznego ukształtowanego układu ruralistycznego
- b) zachowanie dominanty jaką stanowi kościół pw. św. Mikołaja
- c) budowa nowych obiektów z zastosowaniem materiałów występujących w budownictwie lokalnym oraz z zachowaniem cech charakterystycznych dla Kotliny Kłodzkiej
- d) prace remontowe i modernizacyjne przy historycznej zabudowie mieszkalnej i gospodarczej należy prowadzić z zachowaniem i poszanowaniem oryginalnej substancji zabytkowej
- e) zachowanie i konserwacja małej architektury sakralnej
- f) prace przy obiektach zabytkowych należy prowadzić w uzgodnieniu ze służbami konserwatorskimi

ŹRÓDŁA I LITERATURA

Dehio-Handbuch der Kunstdenkmäler in Polen Schlesien, Berlin 2005.

Knies J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 15: Kotlina Kłodzka i Rów Górnej Nysy, Wrocław 1994.

Kartografia

Messtischblatt Habelschwerdt 5765, ok. 1936 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

5 września 2023 r.
Jędrzej Musiał

